ספר
חף על החף
על מסכת מכות

פרק ראשון

דף ב׳ ע״א

במשנה: מעידין אנו באיש פלוני שהוא בן גרושה או בן חלוצה אין אומרים יעשה זה ב״ג או ב״ח תחתיו אלא לוקה ארבעים.

יש לעיין בדין זה אם העדים צריכים להיות דוקא כהנים, מכיון דמתני׳ מיירי בפסולי כהנים, וברש״י מבואר וז״ל, אין אומרים אם הוזמו והן כהנים וכו׳ עכ״ל, והביאור בזה, משום דמתני׳ בא להשמיענו דאפי׳ יכולים לקיים בהם כאשר זמם, חידוש הוא, דלא מקיימים בהם כמו שזממו לעשות וסגי במה שהם לוקים מ׳, משא״כ בישראל לא הוי חידוש כלל, משום דלא שייך בו פסול ב״ג דזה פסול רק בכהונה.

ובספר גבורת ארי הביא ראי׳ לזה, מדנקט התנא לשון יחיד, דהיינו אין אומרים יעשה זה בן גרושה, ולכאו׳ הול״ל לשון רבים דקאי על שני העדים, ולפירש״י ניחא, דאפשר דאחד מהן כהן ואחד מהן ישראל, ואז לא שייך ב״ג רק בכהן היחיד. אמנם בריטב״א מביא בשם תוס׳ דהכי נמי איירי מתני׳ בעד ישראל ולא אמרי׳ שיהא פוסל אשה בביאתו לכהונה כאילו הוא חלל ב״ג, ע״ש. והיינו דהתוס׳ סברי דשייך ג״כ בישראל פסול חללות כנ״ל. ומקשים המפרשים לשיטת התוס׳ דאכתי לא נעשה בהם כאשר זמם, שהרי הם זממו לפוסלו מכהונה, ואנן לא פסלינן להם אלא לענין שתהא אשה פוסלת בביאתם.

★★

וכתב חכ״א בקובץ כרם שלמה (שנה י״ב קו׳ ה׳ ע׳ מא):

והנראה לי ליישב, דהא כל הגריעותא אם לא מקיימים כאשר זמם כולו, הוא משום דאין הזמה לחצאין, ונראה דיש לחלק, דהני מילי היכי ששייך בהם אותו עונש וגם יכולים לקיים בהם העונש, אז אם אנן לא מקיימינן כל הכאשר זמם שפיר איכא חסרון משום דאין הזמה לחצאין, משא״כ היכי דאנן לא מקיימינן כל הכאשר זמם מחמת דלא שייך בהם העונש ולא מחמת סיבה אחרת המעכבת לעונשם באותם עונש, בזה יש מקום לומר דאין שום חסרון משום אין הזמה לחצאין. וביותר יש לומר דכמה דמקיימים הוי כאשר זמם לגמרי, כמבואר ברמב״ן בריש פירקין וז״ל, כיון